

Domoljub

V Ljubljani 7. junija 1944

57 - Štev. 23

Voditelji iz Moskve

V svoji okrožnici je papež Pij XI. kar s prstom pokazal, kje je najhujši sovražnik božje Cerkve in njenega nauka. Ilkrali pa papež naglašja, kako nepopustljiva je Cerkev v tem boju zoper komunizem. Tisto mesto, kjer govori o voditeljih iz Moskve, se takole glasi:

»Najhujši nasprotniki Cerkve, ki iz svojega glavnega mesta, iz Moskve, brez prestanka vodijo ta boj proti krščanski kulturi, ti pričajo ne toliko z besedami, kolikor z dejanji, da rimski papeži tudi v današnjih dneh, ne le da niso nehali braniti svetinj krščanske vere, marveč so celo pogosteje in nujneje kakor kdaj koli svetna oblast opozarjali na veliko nevarnost komunizma.«

S temi besedami je papež na ves glas povedal in krščanski svet opozoril, da jih ni hujših sovražnikov Kristusove Cerkve kakor so voditelji iz Moskve, ki kar gore sovraštva do Cerkve, katero bi z besedo in dejanjem radi uničili. Prav te dni smo brali, da so ti voditelji iz Moskve začeli tudi po radiu hujskati zoper papeža. Zakaj? Zato, ker se papež ne da tako preslepiti od komunističnih diplomatkih terencev, kakor pa se je dala dostej preslepiti že marsikaka svetna oblast.

So na svetu državniki, ki mislijo, da jim bo sodelovanje s komunizmom prineslo kak častni dobitek. V svojem srcu so gotovo tudi sovražniki tega boljševiškega sistema, ki pa ga trpe, misleč, da bi se to silo za zdaj izplačalo uporabiti za pripravo. Celo nam majhnim narodom svetujejo, naj tako naredimo, kakor so storili oni — veliki gospodje. Toda mi, ki verujemo v božje poslanstvo božje Cerkve, vemo, da je to upanje velikih gospodov kaj jalovo. Ze naše dveletne skušnje nas uče, kaj se pravi, če kdo s komunizmom hoče sklepati kake dogovore ali kompromise. Kdor ni res poln krščanskega duha, ta sploh nikoli ne bo mogel razumeti, kaj je komunizem in zakaj ga Cerkev po svojih papežih tako obsoja.

Naša Cerkev, ki gleda na svojo 200 letno zgodovino ter na svoje 2000 letne skušnje, do zadnjega vlakna pozna vse niti in nitke, s katerimi satnaska hudobija v različnih časih skuša ljudi potegniti na svojo stran. Največja vseh hudobij, kar jih pozna zgodovina, pa je novodobni komunizem, ki mu je Cerkev napovedala boj do konca, ne meneč se za to, ali je zaradi tega ne bodo razne vlade obsojale ali je zaradi tega ne bodo zapustili nekateri narodi. Toda Cerkev mora označiti resnico in se bojevati zoper laž, naj volja kar hoče.

Lahko si mislite, kako radi bi »voditelji iz Moskve«, da bi papež z njimi začel kake dogovore. Na največji zvon bi kaj takega obesili. Toda Cerkev je v teh rečeh nepopustljiva in trda kakor tista Skala, na katero je postavljena. To nam najbolj dokazuje dogodek s tistim poljskim ameriškim duhovnikom, ki je na željo ameriške vlade šel v Moskvo ter se tam nekaj menil. Stalin je tistemu gospodu lagal, da ni zoper vero in cerkev. Tisti poljski duhovnik, ki je tako žalostno nasedel, je postal propagandna figura za svetovni boljševizem. V odgovor ga je njegov škof takoj kaznoval ter mu prepovedal opravljati duhovniško službo, brati sv. mašo in deliti sveto zakramente. Zdal ga komunisti hvalijo, kakor so pri nas hvalili nesrečnega Mikuža. Sploh je komunistom »najboljši kristjan« tisti, ki jim kima ali molči, »najboljši duhovnik« pa tisti, ki — sam brez verskega duha — trobi v komunistični rog. Takih po besedah evangelista ljubezni — Janeza »svet ne more sovražiti, medtem ko dobre vernike in duhovnike s Kristusom vred sovraži.

Procesija

Vojni dogodki preteklega tedna

Zagrizeni boji v Italiji

Na Führerjevo povelje:

Nemško čete so se umaknile severozahodno od Rima. — Boj v Italiji gre dalje do znanja.

Dne 5. rožnika je nemško vrhovno poveljstvo izdalo tole poročilo:

Ker se je fronta zaradi vojnih operacij vedno bolj bližala mestu Rimu, je obstajala nevarnost, da se to najslabše kulturno središče sveta zaplete v neposredno borbo. Da se to prepreči, je ukazal Führer, da se umaknejo nemške čete severozahodno od Rima.

Borba v Italiji se bo nadaljevala z neizpolnivo voljo in s ciljem, da se sovražni napad zlomi in da se skupno z zavezniki doseže zmaga. V najbližjem sodelovanju s fašistično Italijo in z ostalimi zavezniki Rajha bodo ustvarjeni za to potrebni pogoji. Leto invazije bo prineslo sovražniku na najodločilnejšem mestu uničujoč poraz.

Uradno nemško poročilo o bojih v Italiji dne 5. rožnika pa se glasi:

Kljub ponudbi nemškega vodstva, naj zaradi ohranitve kulturnih vrednot ne vključijo v borbo tudi mesta Rima, so severnoameriški oklepniški oddelki v opoldanskih urah dne 4. junija vdrli do sredine mesta, da bi se polastili mostov preko Tibere. Prišlo je do ogorčenih pouličnih bojev, ki so v večernih urah še trajali.

Zaradi tega sovražnikovega postopanja je bilo neizbežno, da je postal Rim kljub jasno označenim nemškim namenom vseeno bojno področje. Nemško vodstvo pa si bo tudi sedaj prizadevalo, da bo boje v Rimu samem in v okolici omejeval na najmanjšo mero, ki je potrebna za bojevanje.

Severovzhodno od mesta se vrše siloviti boji s močnimi sovražnikovimi napadalnimi skupinami.

Nemško uradno poročilo 1. rožnika: Velikanski sovražni napadi na južnem robu Albanekih gora in pri Grosinonu so se tudi včeraj nadaljevali. Zahodno od kraja Veletri so nemške čete v zagrizenih bojih odbile vse sovražne napade ter uničile 23 oklepnikov. — Vzhodno od Veletrija se bijejo tudi boji s premočnim sovražnikom.

Nemško vojno poročilo 2. rožnika: Včeraj so bili zlasti siloviti boji pri Veletriju in Valmontu,

kjer je bojni duh nemških čet vedno znova prenašal sovražnikovo premoč v številu in orožju. Tam so nemške čete tudi včeraj ustavile sovražnika, ki je napadal v strajenih pehotnih vrstah z velikanskimi oklepniimi silami in s podporo velikih letalskih sil. Severovzhodno od Veletrija se je sovražniku posrečilo, da je vdrl v nemške črte, kar ga je veljalo mnogo krvi svojih vojakov. Toda nemška obramba ga je kmalu nato vrгла spet ven. — Na severnem pobočju Lepinskih gora so nemške divizije naprej odbile mnogo sovražnih napadov, nakar so se odmaknile na severni breg reke Sacco. Nove nemške postojanke pri Sori je sovražnik tudi napadel. Toda nemške čete so te napade na svoje nove postojanke pred postojankami uspešno odbile.

Nemško uradno poročilo 3. rožnika: Za Albanske gore so včeraj divjale hude bitke. Pri Lanuviju in zahodno od tod so nemške čete odbile vse sovražne napade. Ob Cesti Casalina je sovražnik ves dan hudo napadal z nadmočnimi silami. Nemške čete so se srdito upirale ter so proti večeru sovražnika ustavile vzhodno od Rocca di Papa in južno od črte Palestrina—Cave.

Na vzhodu Nemci uspešno napadajo

Na vzhodnem bojišču proti boljševikom v glavnem ni posebnih bojev, le okoli Jašija in pod Karpati so nemške čete začele uspešno napadati Sovjete, ki so ponekod bili vrženi daleč nazaj. Tamkajšnja poročila se takole glase:

Nemško vojno poročilo 30. majnika omenja, da na vzhodu sicer ni bilo pomembnih bojev, da pa so nemška letala nad Finskim zalivom zbil 13 sovražnih letal in da so nemška letala bombardirala sovražno zaledje.

Dne 31. majnika pravi nemško vojno poročilo: Severno od Jašija so nemški pehotni in oklepniški oddelki, podprli od močnega letalstva, napadli sovjetske postojanke ter predrl globoko notri v sovražne vrste. Po hudih bojih so Sovjeti bili vrženi daleč nazaj tjakaj do reke, ki leži daleč za postojankami. Boljševiki so sicer napravili hude protinapade, vendar Nemcev niso mogli več potis-

niti nazaj. Nad tem področjem je bilo zbitih 69 sovražnih letal.

Nemško uradno poročilo 1. rožnika: Severno od Jašija so nemške čete nadaljevale svoje napade, dasi se je sovražnik hudo branil in delal žilave protinapade. V hudih bojih, v katerih so sodelovala nemška bojna letala, je bilo uničenih 37 sovražnih oklepnikov, razen tega pa 87 sovražnih letal. — Na Karpatem predgorju in južnovzhodno od mesta Brodi nemške in madžarske čete uspešno napadajo, dasi se sovražnik močno brani. — Nad Pskovskim jezerom so nemški napadalni oddelki razdeljali več sovjetskih odmorih gnezd.

Nemško vojno poročilo 2. rožnika: Severno od Jašija so nemške in rumunske čete odbile več močnih boljševiških protinapadov ter očistile nekaj krajevnih vdorov, ki jih je bil sovražnik napravil. Nemško in rumunsko letalstvo je v teh bojih sovražniku zadalo hude človeške in stvarne škode. — Na Karpatem predgorju pa ni bilo nikakih važnejših bojev.

Nemško vojno poročilo 3. rožnika: Severno od Jašija so boljševiki zaman poskušali, da bi spet zavzeli zemljo, ki so jim jo bili Nemci prejšnje dni iztrgali. Toda zaman. Napadala je skupina, ki je imela 25 tankov. Nemci so vso to skupino uničili. Pač pa so Nemci severovzhodno od Jašija nenadno vdrl v boljševiške utrjene položaje ter zavzeli obvladujoče višine, ki so jih iztrgali sovražniku.

Miadeniti med 16. in 19. letom bodo letos pomagali pri žetvi v Franciji. Služba bo trajala 3 mesece.

Nazrt muzeja za kostume proučuje mestni svet v Parizu.

Pri prenosu trupla leta 1914 umrlega papeža Pija X. so te dni pokojniku vzeli nekaj hrbtničnih vreten, ki bodo služila predvidoma kot relikvije.

31 milijard jenov znašajo nove hranilne vloge na Japonecem.

Stroje za izdelovanje cigaret je kupila Turčija v Nemčiji. Zda pa Turčija lahko izvozila mesečno 10.000 kg cigaret.

Nov dvig zaposlitve izkazuje po poročilu upravnega sveta praške Narodne banke oborožitvena industrija v Protektoratu.

Na Bolgarskem so določili ceno za rače, iz katerih delajo dišeče olje, na 15 levov za kg rdečih in na 7 levov za kg belih rož.

Od svojih inozemskih dobroimetij je porabila Anglija od 8725 milijonov funtov do 3123 milijonov funtov. Anglija bo postala s to vojno iz upniške dolžniška država.

Več kot 15.000 delavcev je začelo stavkati na žagah v ameriških državah Oregon in Washington.

Dve sovjetski letali sta bombardirali ukrajinske kmete, ki so v okolici Stanislavova s konji obdelovali polje; ubitih: 2 možka, 1 ženska, 1 otrok in 5 konj.

Pariška podzemna železnica je dosegla lani 49,08 milijarde frankov štetega dobička. (Predlansko leto 45,6 milijarde.)

Indelek bakra v Kanadi je po angleških podatkih padel od 328.000 ton v l. 1940 na 289.000 to v l. 1943.

10.000 indijskih žena so Angležji prisilili k delu v rudnikih, trdijo narodnoindijski krogi.

Zaradi izdajstva nad demovino je posebno sodišče italijanske socialne republike obsodilo na smrt admirale Campionija, Mascherbo, Leonardija in Pavesija.

Komunistična stranka v Združenih državah se je prostovoljno razpusila. Političen manever!

Angleška letala so napadla taborišče 8500 vojnih ujetnikov iz Indije v francoskem Epinalu; nad 100 mrtvih in ranjenih Indijcev.

Zrtev letalskega napada na Köln je postal tudi operni pevec basist Hubert Mertens.

4000 Francozov je bilo mrtvih, najmanj 5000 pa ranjenih pri zadnjem tridnevem strahovalnem napadu angloameriških bombnikov na Francijo.

Stalin je poklical k sebi komunisti, nekoga poljskega »patra« Orlemanskega, živečega v Ameriki, da bi izval zmedo v vrstah katoliških vernikov.

Papeževa beseda:

»Nekrščanski mirovni načrti ogrožajo bodočnost sveta«

»Nekrščanski mirovni načrti ogrožajo bodočnost sveta.

Sv. oče je dne 2. rožnika sprejel kardinalski kolegij, ki mu je prišel voščit za njegov rojstni dan. Na izražena voščila je papež odgovoril v daljšem govoru, v katerem se je najprej spomnil težav sedanje vojne ter naglasil, kako strahotno in grozovito je sedanje vojskovanje. Kaj takega bi se nam še pred kratkim zdelo nemogoče.

Vse, kar je bilo še pred nekaj leti ali meseci splošno obvezno, teptajo danes v nasprotju z vsemi zapovedmi krščanstva. V tej zvezi je omenil papež predvsem ponovne angloameriške letalske napade na mesto Rim ter je poudaril, da ti napadi nikakor niso veljali le okolici Večnega mesta. Sveti oče je nato poudaril, da bo vsakdo, ki bo dvignil roko proti Večnemu mestu, stal tako pred ljudmi, kot pred sodnim stolom božje pravičnosti kot morilec lastnih staršev.

Papež je opozoril na težke preizkušnje, ki jih je moralo mesto Rim prestopiti v prejšnjih zgodovinskih dobah. Spomnil se je naporov prejšnjih papežev, ki so se trudili, da bi omilili takrat nastale stiske. Toda nobeno obleganje, ropanje ali kužna bolezen prejšnjih časov se ne morejo primerjati s sedanjimi stiskami rimskih prebivalcev. Tudi število beguncev, ki so v prejšnjih dobah iskali v Večnem mestu zavetja, je bilo naravnost malenkostno naspram številu onih, ki so se danes zatekli v Rim, kljub temu, da se zavedajo, v kakšni nevarnosti se nahajajo to mesto.

V nadaljnjem poteku svojega govora je opozoril papež na dolžnosti svojega poklica, ki se razodevajo v Odršenikovih besedah: »Pasi

moja jagnjeta, pasi moje ovce.« Pij XII. je dejal, da se pri izvajanju svojega božjega naloga ne da ovirati od nobene človeške sile.

Omenil je prevratna stremjenja sedanosti ter je poudaril nujnost, da morajo vsa človeška prizadevanja ostati v skladu z določili krščanskega življenja. Rimsko-katoliška cerkev tozadevno ne pozna nikakih kompromisov. Ako ne bodo pri vojskovanju ter pri pripravah za bodoči mir bolj uresničili krščanskih nauk, potem so tega krivi spori v krščanskem svetu in številni verski pokreti, ki so se tekom časa ločili od katoliške cerkve. V zvezi s tem se je papež izjavil predvsem proti racionalizmu in naturalizmu zadnjih dveh stoletij, ki sta razvednotila in zastarala krščanstvo tudi pri mnogih, ki se še danes nazivajo kristjani. Pij XII. je zanikal nauk učiteljev nekaterih krščanskih sekt, ki trdijo, da papež ni Kristusov namestnik na zemlji.

Nato pa se je bavil z vprašanjem bodočega mira. Dejal je, da so tozadevno na želost le mnogo in nesmiselno govorili. Gospodarske in družbene razmere, ki bi nastale iz teh nekrščanskih mirovni načrtov, bodo ogrožale svet v njegovi bodočnosti. Na svetu morajo imeti vsi narodi možnost, da svobodno razvijejo svoje narodne sile.

Papež je izrazil upanje, da bo svetu prihranjeno nadaljevanje vojne z nadaljajo poostriktivno vojnih metod ter je zaključil svoj nagovor z željo, da bi svet z božjo pomočjo kmalu zopet zagledal zarjo miru. Papež se je zahvalil kardinalom za njihovo sodelovanje pri delu za mir ter za njihove čestitke. Ob koncu jim je podelil apostolski blagoslov.

Kruta resnica iz črnih bukev

Komunisti in Savojsci sodelujejo od začetka

Pretrgaljive stvari odkrivajo Črne bukev ter z dokazi potrjujejo, kar smo toliko časa slutili, da so komunisti od vsega začetka namerno sodelovali s Savojsko vojsko pri uničevanju slovenskega naroda, ki noče biti komunističen. Današ naj navedemo eno poglavje, ki med drugim takole pravi:

Cetrti in poslednji dokaz za protislovenski značaj Osvobodilne fronte so njene zveze in sodelovanje z nekaterimi izdajalskimi skupinami Savojske cesarske vojske za uničevanje slovenskega naroda.

Po skušnjah in dokazih, ki so na razpolago danes, drži, da bi komunistične Osvobodilne fronte med Slovenci ne bilo brez Savojske cesarske vojske.

Tako so prav ti cesarski ljudje tudi pri nas omogočili nastanek Osvobodilne fronte, ji pomagali pri razvoju in se skrbno varovali, da bi komunističnim obožovalcem pripadeli kakršne koli navarne udarce. Ko so videli, da je vse slovensko ljudstvo proti Osvobodilni fronti, so se začeli s komunistično »narodno-osvobodilno vojsko« odkrito vezati, se pogajati z njo, ji pošiljali orožje in preskrbo, po 8. septembru pa so se z njo tudi na zunanji sferi, da so skupno udarili po slovenskem narodu.

Cilj teh Savojskih komunističnih pomagačev je bil uničenje Slovencev. Ker ji Slovenci kot celota niso dali najmanjšega povoda za brezobzirne uničevalne nastope, so te povode ustvarili z Osvobodilno fronto, ki je v cesarski vojski dobila dobrodošlega zaveznika proti istemu nasprotniku, slovenskemu narodu, ki se ni maral boljživirati.

Osvobodilna fronta se je leta 1941 lahko nemoteno in javno začela organizirati v Ljubljani in v pokrajini. Duša vse njene organizacije je tedaj bil stari agent Kominterne, pisatelj Lovrenc Kuhar — Prežihov Voranc, znan po svojem prevratniškem delu vsem policijam v Srednji Evropi. Ta je do leta 1939 živel v Parizu pri tamšnjih podružnicah Kominterne kot zaupnik za Jugoslavijo in Srednjo Evropo. Ob začetku vojne ga je francoska vlada izgnala, nakar se je naselil v Trstu in živel tam do meseca aprila 1941, ko je s cesarsko vojsko prišel v Ljubljano in se tu nemoteno gibal vse do februarja 1943, ko ga je po naključju prišla domača policija. Ker je novica o njegovi aretaciji proti volji poveljstva cesarske vojske prišla v javnost, je bil izročen vojaškemu sodišču, ki je o njegovem delu imelo na razpolago ogromno dokaznega materiala, a je razpravo odlagala od meseca do meseca tako, da ni z nje bilo nič.

Ce bi bilo Savojske cesarske oblasti poleti 1941 prišlo tega človeka in še peščico drugih poglavitnih komunističnih organizatorjev, ki so oblastem bili vsi znani, bi bil nastanek Osvobodilne fronte onemogočen. Tako pa se je vse njeno začetno delo lahko razvijalo pred očmi in s tiho podporo prav teh cesarskih oblasti, kar samo po sebi priča, da so že tedaj bile med Osvobodilno fronto in med cesarsko vojsko zveze.

Ko je Osvobodilna fronta konec poletja 1941 začela v Ljubljani po načrtu ubijati razne bolj ali manj vidne nasprotnike komunizma ter politična prvake, niso ne vojaške ne druge oblasti niti v enem primeru uvedle preiskave, kaj šele da bi bile porilec prijele. 50 umorov je Osvobodilna fronta izvedla sredi Ljubljane, vse pri belem dnevu, toda niti enkrat niso cesarske oblasti posegle v to delo. Dogajalo se je celo, da so trupla umorjenih — n. pr. pokojnega vseučiljskega profesorja dr. Lamberta Ehrlicha — ležala po pol dneva na najbolj prometnih ulicah, ne da bi bila prišla tja kaka uradna komisija. Bivši ban in politični voditelj dr. Marko Natlačen je bil 13. oktobra od komunistov ubit tako rekoč pred očmi Savojske cesarske straže, ki je stala komaj nekaj korakov od njegove hiše. Morilec je nemoteno prišel do hiše in vanjo, streljal, da je straža to morala slišati, se v stanovanju še boril z umorjenčevim sinom in se po-

tem spet pred očmi straže s triciklom odpeljal s svojimi pomočniki vred.

Spomladi leta 1942 so bili dnevi, ko je Osvobodilna fronta na dan dala pobiti v Ljubljani po dva, po tri ljudi, ne da bi se bila cesarska vojska, ki je je bilo v mesto vedno po dve diviziji, zganila in kaj ukrenila. Nikdar v naši zgodovini ni javna varnost v Ljubljani bila tako majhna kakor tedaj, ko je v njej imela vso oblast Savojska vojska.

Vse to ni bilo po naključju, temveč je moralo biti, kakor pričajo vsa dejstva, dogovorjeno.

Tudi organizacija in oboževanje komunističnih oddelkov, pozneje »narodno-osvobodilne vojske«, bi bila brez podpore in pomoči cesarske Savojske vojske nemogoča. Ob razpadu Jugoslavije je na ozemlju Ljubljanske pokrajine bilo tako malo orožja in streliva, da bi niti oboževatelji, kaj šele kakšni daljši nastopi bili z njim nemogoči. Zlasti ni bilo nič težjega in težkega orožja, in vendar so komunistični oddelki že takoj v začetku nastopa prihajali na dan tudi s tem orožjem, ki je bilo vse italijanskega porekla.

Ko je Osvobodilna fronta začela v jeseni 1941 z »vojaškimi« nastopi, je razvoj dogodkov pokazal, da dela vse dogovorno s Savojskimi izdajalci. Ti pri vsem svojem številu in oboževanju niso na te, vojaško brezpomembne, bolj roparskemu šarjenju kakor vojskovanju podobne nastope odgovorili tako, kakor bi odgovorila vsaka pošena vojska, ki se v zasedenih pokrajinah zaveda svojih mednarodnih obveznosti. Odgovorili so tako, kakor ne bi bil nihče pričakoval. Cesarska Savojska vojska je namreč zaradi teh otrožjih nastopov 1941, ki so ji bili dobrodošla preteza, umaknila svoje posadke iz vseh količkaj oddaljenih krajev v Ljubljanski pokrajini. Prav tako so umaknili karabinerje in vso jesen ter zimo in spomlad leta 1942 polegivo Ljubljanske pokrajine pustili brez varstva in brez vsake oblasti.

In ob istem času, ko se je cesarska vojska in oboževanje oblast umaknila iz velikega predela Ljubljanske pokrajine ter ga prepustila v ropanje komunističnim razbojnikom, je bila ustavljena tudi prehrana za te, po ogromni večini docela pasivne in najbolj ravne predele naše zemlje.

S tem je cesarska vojska omogočila komunističnim tolpam, da so se vso zimo 1941 in 1942 na osvobodnem ozemlju nemoteno zbirale, strahovale prebivalstvo, ropale in morale. Cesarska vojska se je umaknila v večje kraje, mesta in trge ter v Ljubljano, se ogradila z žico in počivala; njeno poveljstvo pa je začelo izdajati vedno hujše ukrepe, in sicer take, ki so zadevali ne komuniste, temveč vse prebivalstvo brez razlike. S temi koraki je cesarska vojska hotela udariti vse Slovence, hkrati pa z netenjem nezadovoljstva pomagati Osvobodilni fronti, ki je ljudstvo tudi ni maralo, do razmaha in do števila.

Drugi dokaz za sodelovanje med Osvobodilno fronto in badoglevsko vojsko je dejstvo, da je ta prišla z represalijami prav tedaj, ko so se za ta strani Osvobodilne fronte množični pokolji slovenskih ljudi in požigi slovenskih krajev. Cesarska vojska je namreč najbolj divjala po tistih predelih, kjer so ljudstvo najhujše ustrahovali tudi komunisti, ker se jim ni hotelo pridružiti.

Konec meseca februarja 1942 in marca 1942, ko so Savojske cesarske oblasti poslale v internacijo najprej vse bivše jugoslovanske aktivne častnike ter dosti rezervistov, ki bi ulegnili prezevli vodstvo odpora proti Osvobodilni fronti — potem pa konec junija in v začetku julija 1942, ko je Osvobodilna fronta izvajala prvo prisilno mobilizacijo, je cesarska Savojska vojska izvedla tudi svoje zločasne racije v Ljubljani in na doli svoje zločasne oddelki so obkolili in zapriželi. Močno oboževani oddelki so obkolili in zapriželi posamezne mestne predele ali kraje, pobrali in peš gonili v vojašnice, kjer so vsi odpeljani morali pred posebno komisijo. Ta je ene pošiljala na levo, druge na desno, ene v svobodo, druge v internacijo.

Racije je cesarska vojska izvajala pod pretezo, da hoče Ljubljano in druge kraje očistiti od komunistov. V resnici so v komisijah, ki so določale pri racijah ljudi za internacijo, sedeli zaupniki Osvobodilne fronte in člani Komunistične partije Slovenije, ki so skupno s cesarskimi častniki pošiljali v internacijo nasprotnike komunistov in nekommuniste, komuniste pa izpuščali. S tem se je Osvobodilna fronta po dogovoru s cesarsko vojsko hotela iznebiti vseh svojih nasprotnikov ter iznebiti ljudi, ki bi bili sposobni začeti proti komunističnemu divjanju dejanski odpor.

Glavna zaupnika Osvobodilne fronte v teh komisijah sta bila Ivan Rozman iz Ljubljane, ki se je meseca februarja 1942 vrnil iz gozda ter nastopal pri racijah v vojašnicah preoblečen v cesarskega karabinerja, ter Ivan Mohor, član komunistične partije Slovenije, ki je tudi nastopal preoblečen v karabinerja. Ko je bil 1. januarja 1944 odkrit v Ljubljani glavni arhiv obveščevalne službe pri Osvobodilni fronti, se je po listinah istega arhiva izkazalo, da je Mohor bil eden glavnih obveščevalcev komunistične vojnške službe v Ljubljani, hkrati pa zaupnik informacijskega urada (Ufficio I-C) pri poveljstvu XI. armadnega zbora v Ljubljani.

Potemtakem ni čudno, da je po izjavah vodilnih cesarskih oblastnikov bilo med 25.000 Slovencev, poslanimi v internacijska taborišča, komaj 3000 komunistu prijaznih ali komunistna sumljivih ljudi! Zaradi tega tudi ni čudno, da so pri prvih protikomunističnih racijah v Ljubljani člani izvršnega odbora Osvobodilne fronte, ki so tedaj vsi še živeli v mestu, bili po dvakrat ali trikrat odpeljani v vojašnice in poslani pred komisijo, pa ni bil nikdar nobeden spoznan za nevarnega, določen za internacijo!

Večina komunistov pa sploh ni bilo odpeljanih v vojašnice, ker jih je cesarska vojska že dan poprej obvestila, v katerem predelu bodo racije, da so se lahko poskrili.

Kako tudi! Saj je Osvobodilna fronta že od vsega začetka imela najboljšo zvezo s cesarskim poveljstvom v Ljubljani. Vodja obveščevalne službe pri poveljstvu XI. armadnega zbora je pozimi in spomladi 1942 bil kapitan D'Amata. Njegova prilježnica je bila Emilia Kraigher, roj. Krebs, žena Vite Kraigherja, voditelja Varnostno-obveščevalne službe pri Osvobodilni fronti! Ta je imela tesne zveze z D'Amato in drugimi Savojskimi častniki, prejela je od njega denar, razna darila in dragocenosti. Ona je vplivala na vse odločitve cesarske informacijske službe. D'Amata je po njenih navodilih iz seznama talcev vedno črtil vidnejše in pomembnejše komuniste, ako so katerega prijeli. Če je bil kot talca ubit kak tak, se je to zgodilo samo po naključju ali pa po načrtu, in sicer vedno tedaj, kadar se je v javnosti začelo vzbuhati ogorčenje, da padajo kot talci le nedolžni ljudje ali pa Sokoli in krščanski socialisti iz vrst Osvobodilne fronte. Ta ženska je tudi odločala o izpuščanju komunistov iz zaporov, preskrbovala je komunističnim kurirjem in propagandistom propustnice ter razna izkazila za nemoteno gibanje izven Ljubljane.

Podobno službo kakor ona je po nalogu vodstva Osvobodilne fronte opravljalo še več žensk; zato je razumljivo, da so se komunisti tedaj, ko se pošten Slovenec ganiti ni mogel iz hiše, lahko nemoteno gibal po vsem ozemlju Ljubljanske pokrajine in izven nje. V prej omenjenem glavnem arhivu obveščevalne službe pri Osvobodilni fronti so še letos našli cele skladovnice dovolilnic za prosto potovanje po pokrajini, izdanih od poveljstva XI. armadnega zbora v Ljubljani, ki jih je podpisal poveljnik karabinerjev pri vrhovnem poveljstvu, kapitan Fedl. Tiste čase, ko so bolniki na deželi morali čakati dneve in dneve, da so dobili od vojaškega poveljstva dovoljenje za prevoz v bolnišnico in jih je zaradi čakanja veliko pomrlo, je isto vojaško poveljstvo dobavljalo vodstvu Osvobodilne fronte konice vnaprej podpisanih dovolilnic za svoje aktiviste.

Najmanj 150 ranjenecov so imeli komunisti v bojih na področju Garške ob hercegovsko-črnogorski meji.

V bojih so izgubili komunistični banditi na področju med Plitvičskimi jezeri in pogorjem Velebitom 681 mrtvih in 230 ujetikov in približno 31

Kaj je NOVEGA

d Zavod sv. Stanislava. Sprejemni izpiti za prvi razred škofovske gimnazije bodo v torek 27. junija v Baragovem slemenšču. Prijavitelj se je treba ravnateljstvu s cerkveno kolkovano prošnjo. Po izpitu se bodo ugotovili pogoji za sprejem v zavod.

d Iz dahovalniškega letopisa. Za škof. duhovnega svetnika je bil imenovan Franc Majdič Bupič v Sodražici. — Za vršilca dolžnosti ravnatelja škof. klasične gimnazije v Ljubljani je bil imenovan msgr. dr. Ivan Kufic, profesor te gimnazije. — Promoviran je bil 23. marca 1944 za doktorja teologije prefekt Anton Strle. — Namešten je bil za III. kaplana v Kočevju duhovnik Vinko Šega (1943). — Reaktiviran je bil p. Arhangel Appaj, O. F. M., katehet na drž. ljudski šoli na Viču v Ljubljani. — Konkurni izpit sta pred škofjsko komisijo na Reki dovršila: Karel Babnik, kaplan v Slari Loki, in Melhior Golob, kaplan v Škofji Loki; v Ljubljani pa Anton Vukšinič, kaplan pri D. M. v Polju.

d Za kanonika goriškega metropolitanskega kapitlja je bil imenovan msgr. Alojzij Novak, doslej častni kanonik in župnik-dekan v Crnicah. Iskreno čestitamo!

d Goriški novomašniki. V soboto, 3. junija, je posvetil goriški nadškof v cerkvi Srca Jezusovega v Gorici 11 bogoslovcov v mašnice. Med drugimi so prešli mašniško posvečenje Mirko Zekelj iz Ledini pri Idriji, Mirko Škarabot iz Sentpetra pri Gorici, Vladimir Rijavec iz Trnovca, Albert Melikovec iz Devina, Ljubo Marc iz Ajdovčine, Franc Krapež iz Otelca, Jožef Koren iz Drevčice in Ivan Kobal ob Sv. Lucije ob Soči. Naj spremilja gospode novomašnike pri nelahkem delu v Gospodovem vinogradu najobilnejši božji blagoslov!

d 40 let je minilo, odkar je bila 2. junija 1904 slovesna blagoslovitev temeljnega kamna salezijske cerkve Marije Pomočnice na Rakovniku v Ljubljani.

d Letalnica birna v Ljubljanski stolnici je bila že četrta v letih vojne. Na zunanji je bila skromna, brez vsakih veljih parad. Botri v birmah so prihajali v stolnico z bolj skromnimi vozili. Lepi konji so dajali letos zunanji povdarek birmi. Z njo so se postavili meščani, a tudi okoličani. Sveto birno je prejele 1066 dečkov in deklet. V ponedeljek se je morala birna časovno nekoliko preložiti, ker so nastopile nenadne ovire. Birmanih je bilo v ponedeljek samo 45 dečkov in deklet, nekateri zamudniki so prejeli ta sveti zakrament v škofjski kapeli. Precejšnje število birmancev in birmank je bilo iz nekaterih podeželskih krajev, tako iz rostrske fare 66, iz škofjanske pri Turjaku 45, dalje nekateri iz Dobrove, Brezovice, Iga in Kopenja. Botri in botrice so skušali razveseliti svoje birmance in birmanke sedanjim gospodarskim in drugim prilikam primerno.

d Občinska uprava v Idriji so po odstopu župana Filipa Vidica vzeli v roke trije podžupani, trgovce Srečo Bajt, rudar Franc Poljane in rudar Franc Lipužič. — Idrija se pripravila na slovesen sprejem novoimenovanega g. dekana Janka Zagarja. Naj Gospod blagoslovi prihod novega gospoda dekana in župnika!

d Za novega goriškega župana je bil imenovan prof. Aleksij Coromani Croaberg. Novega župana pozdravljajo tudi goriški Slovenci.

d Delu zast. Pedeset let že dela v knjigovodski stroki znani ljubljanski obrtnik, knjigovodski mojster, Guliš Drago, Živeli!

d Pod pokroviteljstvom gospoda predsednika generala Rupnika so odprli na binkoštno soboto v Ljubljani razstavo nekaterih umetniških slik mojstra Mateja Strnena. Razstavo je odprl sam g. prezident general Rupnik z zelo lepim nagovorom, v katerem je med drugim obljubil skrajšano dovršitev nove sodobne galerije, kjer bodo naši umetniki lahko oznamjali občinstvo s svojimi deli. Čisti dobček razstava bo dobila Socialna pomoč, zato je obisk razstavljenih Strnenovih umetnin za vsakega Slovenca tudi častna dolžnost.

d Delu zast. 25 let že služi pri Združenju trgovcev v Ljubljani uradnica Angela Jerškova.

Slovinci! Združimo se vsi v zadoščevanju božjemu Srcu

Po naročilu našega nadpastirja (zadnjič smo prinesli njegovo vabilo) bomo ta mesec od 16. do 23. junija skupno obhajali »Spravno osmino praznika presv. Srca Jezusovega«, kar zelo odgovarja okolišnicam Pija XI. z dne 8. V. 1928 o zadoščevanju božjemu Srcu in z dne 3. V. 1932 o molitvi in pokori v zadoščevanje Jezusovemu Srcu. V to osmino spada tudi praznik brezmažnega Srca Marijinega (17. junija), ki ga ponekod že praznujejo in ki bo zelo verjetno kmalu vpeljan za vso katoliško Cerkev.

Glavni namen te sprave osmine je: Čim več zadoščujemo božjemu Srcu za grehe sveta, zlasti za grehe našega naroda, da izpomisimo naše temeljito spreobrnjenje in odvrnemo komunistično nevarnost od našega naroda.

Poleg tega glavnega namena je določen za vsak dan osmine še poseben zadostilni namen. 1. dan: zadoščujemo za odpad od Boga in za sovražstvo do Boga med našim narodom; 2. dan: za medsebojno sovražstvo; 3. dan: za bogoskrunstva; 4. dan: za nepokorščino cerkvenim pastirjem; 5. dan: za grehe zapeljivcev; 6. dan: za grehe zapeljancev; 7. dan: za grehe lizika; 8. dan: za vso nezvestobo našega naroda.

Spored osmine:

1. V nedeljo pred praznikom Srca Jezusovega, 11. junija, bodo pridige kot priprava na osmino po vseh cerkvah.

2. Kot priprava na praznik Srca Jezusovega bo v četrtič zvečer (15. junija) povsod zadostilna sveta ura pred izpostavljenim Najsvetejšim. V začetku bo govor (premišljevanje), potem pa zadostilne molitve, ki jih določijo cerkveno predstojništvo. Sveto uro je zahteval Jezus od sv. Marijete Alakok in jo priporočila Pij XI. v okrožnici o zadoščevanju.

3. Vsak večer v osmini od 16. do 23. junija bo kratek govor, litanijske in blagoslov. —

d V Ljubljani deluje osem zdravstvenih zavodov, 5 zavetlišč in 1 nezgodna postaja. Lani so imeli v oskrbi 32.329 bolnikov in 1258 novorojenčkov. Največji zavod je splošna državna bolnišnica, ki je razpolagala s 1073 posteljami. Zdravnikov in volonterjev je bilo zaposlenih v njej 62, drugega osebja 448 (134 redovnic iz župitona, 21 babic, 14 zdravstvenih pomočnikov, 65 bolničarjev in bolničark ter 162 drugega osebja). V splošni bolnišnici se je lani zdravilo 26.662 oseb.

d Pasje klavnice so odkrili v Ljubljani. Ze več lepih, lepo rejanih psov je zadnji čus izgubilo. Policija se je začela za vse to zadržati in je zaradi tajnega klanja psov že zaprla nekaj oseb.

d Nesreča ne počiva. V Ljubljani si je osemletna Marijeta Ažmanova zlomila pri padcu desno nogo; Habjan Janko prav tako; gostilničarjeva hčerka Majda Kajfeževa se je poškodovala po glavi in rokah, prav tako Viktor Ferant. — Pri padcu z vlaka se je rasil na glavi 22 letni železniški delavec Alojzij Mlinar, pri padcu pa si je zlomila desno nogo Marija Maravtlova, ota iz Ljubljane. — Na upokojenega železničarja Petra Zidana se je zvrnil drevesni štor in mu prizadel deljal smrtne notranje poškodbe. — Avto je podrl 31-letnega kurjaka Franca Stepana iz Ljubljane in mu prizadejal hude poškodbe po telesu. — S klopi je padel in si zlomil nogo mali Anton Brenčič z Vrtnike. — Z dvigala je padel in se hudo poškodoval 39 letni delavec Alojzij Keber iz Ljubljane. — Pri padcu si je zlomila desno nogo 14-letna delavčeva hčerka Veronika Javornikova iz Sivnic pri Grosuplju, posestnik 77 letni Janez Vovk pa je dobil pri padcu hude notranje poškodbe. — Na Vrtniki je avto povozil 22-letnega posestnikovega sina Stanislava Kogojca ter mu zlomil desno nogo. — V Tonušlju si je pri padcu zlomil nogo 14-letni posestnikov sin Ivan Modic. — Pri padcu z ostra si je zlomil roko 45-letni ljubljanski delavec Alojzij Hebar. — Pri padcu z lipe si je zlomil nogo 9-letni Anton Pečar. — V kopalnici si je zlomil levoico 8-letni Roman Martinčič.

d Goriške nesreče. Mala Zora Brezovšek iz Loma pri Kanalu ob Soči je našla na njeni ročno

Kjer to ni mogoče izvesti zvečer, zlasti na deželi, bo ta zadostilna pobožnost jutraj.

4. V nedeljo Srca Jezusovega, 18. junija, se bo v vseh cerkvah nabirala miloščina za škofjsko dobrodelno pisarno. Pij XI. trdi, da vprav z miloščino kar najbolj zadoščujemo božji Pravičnosti.

Zadostilne žrtve v osmini:

1. Glavno zadoščevanje v tej osmini naj bi za vsakega Slovenca bila vsakdanja sv. maša s zadostilnim obhajilom, če le mogoče. Verniki naj bodo na praznik Srca Jezusovega in potem vse dni v osmini pri spravi žrtvi sv. maše, kjer so božje Jagnje danje v spravo za naše grehe.

2. Drugo zadostilno delo bodi udeležba pri večerni spravi pobožnosti v cerkvi.

3. Poleg teh dveh žrtve, žrtve spanja jutraj in prostega časa zvečer, naj vsi darujejo v namene osmine svoje trpljenje in nadloge, ki jih naglajo sedanje preizkušnje. Ruzen tega naj vsak dan prinašajo božjemu Srcu v zadoščevanje tudi prostovoljne odpovedi in spokorna dela, kot so: vzdržati se tudi dovoljenih zabav, gledališč, kina, družabnih veterov... krotiti radovednost, post, manj kaditi... Čim več bo zadostilnih del, tem večji bo uspeh te sprave osmine.

4. Bolniki naj darujejo v osmini svoje bolečine v velike zadostilne namene te osmine. Če mogoče, naj prejmejo v osmini zadostilno sveto obhajilo.

Ne pozabimo, da moremo zbesnele in brezbožne sile teme premagati edino z molitvijo in pokoro, zato se te osmine udeležujmo v čim večjem številu! Da bi ta sprava osmina rodila čim trajnejše sadove, bo podpisani odbor izdal posebno malo brošuro o tej osmini, ki si jo bodo verniki lahko nabavili že od 15. junija dalje pri vseh župnih uradih in po knjigarnah.

Škofjski pripravljalni odbor prvih petkov in prvih sobot v Ljubljani.

bombo, ki se je razpočila in deklico hudo poškodovala. — 7-letni Kamil Sirk je dobil poškodbo po vsem telesu, ko se mu je v roki razletel izstreleček. — V goriški bolnišnici je podlegel poškodbam, prizadetih po izstrelku 27-letni Albin Valentinič. — Izstrelki so več ali manj ranili 13-letnega Ivana Lebana iz Dola pri Kanalu, 50-letno kmetico Alojzijo Zizmost iz Bukovice pri Volčji dragi in 11-letnega Rafaela Razpera iz Bukovca. — S češnje je padla in obležala z zlomljeno dnico 16letna Lucija Besednjak iz Smarzne v Brdih. — Pri padcu s koleca si je zlomila nogo 38-letna gospodinja Marija Štok iz Obloh pri Hudi južni. — Pri padcu si je zlomila nogo 20-letna Armida Cibisnik iz Gradišča ob Soči. V tržško bolnišnico so pripeljali 20-letno Marijo Krešovič iz Podgrada v Istri. Ko je delala na polju, je v grabljami zadela ob ročno bonobo, ki je takoj eksplodirala in so jo drobci ranili po obrazu in telesu. — Ciril Perčič iz Dutovelj pri Komenu je v bližini doma našel ročno granato in jo je hotel nesti domov, pa mu je na poti eksplodirala.

d Nesreča ne počiva. V nogo se je uskal 41-letni posestnik Miha Župec z Iga. — Vžagal se je v levoico 21-letni mizar Mirko Brdnik iz Ljubljane. — Pri delu si je poškodovala prste na levi 31-letna delavka v tovarni »Saturnus« Marija Bernadova. — Na steklo je padel in se porzal po licih 5letni Franc Bezljaj iz Ljubljane. — V desno nogo se je vskal 14-letni Rado Ciber z Iga. — Pri padcu si je poškodovala nogo sestra Konstanca Vidmajer v ljubljanskem Marjenskišču. — Pri padcu z avtomobilu je dobil hude poškodbe po životu 67-letni Lovrene Prodan iz Ljubljane. — Pri padcu si je zlomila nogo Ljudmila Kožakova iz Ljubljane. — Po nesreči je bil ustreljen v nogo ljubljanski uradnik Stanok Sedlak. — Košček živega apna je padel v oko delavcu Petru Križmanu v Ljubljani; je hudo poškodovan. — V tovarni »Motvoze« v Grosuplju je električni tok zadel 18-letnega delavca Franca Krampja; pripeljali so ga v bolnišnico. — Zaradi živčnega napada je padel v ogenj in se možno opek 13-letni Jože Strah iz Zagorice. — Pred domačo hišo je padel in si zlomil levoico 11-letni Franc Steb iz Vidma. — Pri nogometu si je zlomil nogo Janez Kurent iz Ljubljane.

18 »Le poglej jo, Tacman, mojo Mico, kako je še zala, da si je pokopala že dva moža. Tebi jo izročim v varstvo, da se je nagledaš, in ti jo popeljem pred jarek pod krivo jelko. Dobro si varoval naš stari dom. Vse ti je pokorno, naši in drugi ljudje. Kaj hočem drugega, kakor da te izberem za svojega namestaika in naslednika. Ljudje božji, kapitan Tacman je od danes naprej vaš harambaša. Tretjič že odlagam čast, ki sem jo nosil celih 30 let med vami, in zdaj upam, da sem jo odložil zadnjič. Tacman je mož zato. Vranjek je bil nesrečen. Mali Groza je imel smolo, Tacman pa naj ima srečo in zdravje!»

»Le poglej jo, Tacman, mojo Mico!»

Stari znanci iz prvega dela naše povesti so se gnetli okrog novega para, so potopili žale spomine, veselje se jim je bralo na obrazih in pogum se jim je užigal v prsih. »Na dolga leta!« so vpiili. Ognji so goreli kakor kresovi, mesa se je pekle in mast se je cvrla, vino se je točilo in par za parom se je vrtel na gosli Fundeškinega Tomaža. »Finfranjec je trajalo do ranega jutra.

Tretji del. PAJKOV PRST.

I. Čez Lukančev laz je dihala in pihal lokalist iz Gorič, Janez Justm. Visok je bil kakor jelka, teusak kakor šivanka, suh kakor trska. Hitro je stopal po klancu, da bi prej videl svojega soseda oustran Udnega boršta. Njegove ovčice so bile dobre duše, so grešile in se pokorile, so nagajale in se kesale, so ubogale in se ustavljale. Casih pa je tako prišlo, da je gospod Janez pokazal človeka, njegovi farani pa zobe. In tedaj se je goriški lokalist zaprl v svoje hišico, ni maral sprejemati svoje ovčice, hudo se je držal, grdo je gledal in celo njegova postrežnica, ki je bila vzor potrpežljivosti, je tiho sopla in po prestih hodila.

Sicer pa je bil gospod Janez tako hud, da so mu rekli »hudi gospode. Starejšim ni priznava!al, mlajšim pa je našteval slabosti tako, da so bežali pred njegovim obličjem. Kleli so ga fantini, ko jim je pred cerkvi-jo sopke metal izza ušes, pa ga niso čutili. S pobeljenimi grobovi je pital hinavke, pa jim je odpuščal, s hudičevim zalego je zmerjal tatove, pa jim je še postregel. »Koža ciganskas« je bil pa njegov vsakdanji pozdrav. In vendar je bil zlata duša, ta goriški lokalist: farani so se ga bali, kadar je govoril, so ga ljubili, kadar je delal. Bil je dober kakor medena potica, oster pa kakor nabrušena klna.

Ko je na prižnici možem levite bral, so mu časih glasno ugovarjali, a jih ni sel tožiti.

Farani niso poznali višjih inštanec, duhovni pastir pa je poznal svoje slabosti.

In vendar je prišel kak vihar tudi v ta skriti kot slovenske zemlje. Goriški lokalist je z vso skrbjo in z vso vnamo svojim ovčicam razkladal nove čase. Omenjal je tudi bira, ki naj bi se odpravile.

»Za vas dobro, za nas slabo!« je končal poglavje o bira.

»Bomo pa mi pomagali, gospod očele na glas odvrne zaguzetca! Ljžnik.

»Tiho, ljžnik, zdaj smo v cerkvi,« posvaril gospod Janez, zadovoljen z ljžnikovim medklicem.

Pihal pa je tisto nedeljo hud veter, da so okna šklopotala, in vihar je streho trgal na cerkvi.

»Urban, pojdi na streho, da ne bo kake nesreče!« pokličče pridigar po imenu tesarja Adama.

Cerkvica sv. Andreja je bila majhna in ženske so imele svoje klopi ob vhodu v senci košatih drev. Dolgočasile so se, ko jim je duhovni pastir razkladal nove postave, in so dremale kljub viharju in vetru.

»Ženske, spite doma, ne tukaj!« zakličče gospod Janez in nadaljuje svoj govor: »Zdaj ni več tako na svetu, kakor je bilo v Kani Galilejski. Takrat so pili slabo vino, boljše pa so prihranili za nazadnje. Zdaj pa bo-čejo ljudje samo dobro živeti, mislijo samo na danes, nič na jutri, na starost.

Najprej je treba tičnice, potem pojdi lovit ptičico. In ne narobe, Rž imajo za tičnico, jabolka kradejo, namesto da bi sadili divjake, truhli jim je bog, poštenost nepoznava dežel...«

Gospodinje po klopek so zadovoljno kimale — bila je pridiga za njihov malin — in vsaka je vedela povodati iz cerkve grede, koliko so ji že rokomavsarji škode napravili. »In tiste babnice,« nadaljuje pridigar, »tiste vlačugarice, tiste rokomavsarice, ki se po borštu klatijo, po ržeh skrivajo...« In gospod lokalist udari ob troh-nelo prižnico, da se je zamajala, možaki pa so si na tihem šepetali: »Saj bo še tisto razbil, kar je dobrega pri lečile!

... tiste plašarice, pravim, pohušljivke, ki se poročajo pod krivo jelko, žive od tatvine, se debele od ropa, debele, pravim, debele lahko, a se božo zato tem huje cvrle na dnu pekla te kože ciganske!«

»Debele... Debeljak... aha, na Mrčanovo Mico misli, ker se tako piše,« ugibajo možakarji.

Taka je bila nedelja goriškega lokalista. Ko pa drugo jutro pogleda skozi okno, zagleda ob oknu svoje postrežnice prislono lestevico. Ljudje so hodili mimo in se smejali na tihem, kihali na glas, kimali dobrohotno.

Sveta jeza je opalila goriškega lokalista in ko je še jutranja rosa blestela po drevu, je že s palico kresal čez travnike. Ob Anzelnovem hribu krene proti Kamnjeku in tako ga vidimo, da hiti čez Lukančev laz na obisk k svojemu sosedu oustran Udnega boršta.

Gospod Janez je živel skromno, samo da bi kaj prihranil, da bi ostalo kaj več za cerkev. Slaba je bila njegova cerkvena in nosil je že mnogo let misel v glavi, da bi sezidal novo cerkev. Farani so vozili pesek, delali opeko, lomili kamen, žgali apno. Cele skladišče opeke je bilo naložene, ogromni kupi peska so se dvigali pred cerkvičo, jame so bile polne najčistejšega apna, kopicice kamena so se belile na stavbinskem prostoru. Ali farani so le majali z glavami: »Kje se bo vzela denar?«

Gospod Janez je polna nevolje dihala čez travnike in niti ozrl se ni, ko ga Strukljev oče pokličče, stoječ med kosci:

»Gospod oče, kam pa tako hitro?« Goriški lokalist je že na vrhu hriba in že se mu pokaže kriva jelka v Boljarjevem delu.

»Koža ciganska, tukaj je jama razbojnikov! Kar posekal bi to, krivo jelko!« godrnja sam sebi.

Pot se je zožila in utopila. Vse tiho je na okrog. Le gozdne žuželke brenče po vejah. Kar zašumi listje na tleh. Kakor bi trenil, pritisne

Gospod Janez je polna nevolje dihala čez travnike...

nekdo duhovniku čez oči debelo cunjjo, drugi ga prime za roko.

Gospodu Janezu pade palica iz roke, pri sreču pa mu je bilo, kakor bi ga kdo s kleščami stisnil.

»Gospod Janez, zdaj pojdete z nami!«

»Ljudje božji, kam pa vendar?« vpraša ujetnik angovornika, ki je spremenil svoj glas. Drugače bi bil duhovnik utegnil spoznati enookega Polonjeka.

»Nič hudega ne bo za vas. Poljala vas bova k nekemu bolniku, da ga izpoveste,« odgovarja Polonjekov tovariš, kapitan Tacman, ki je tudi spremenil svoj glas.

»Dušo rešiti, tisto pačle odgovarja nekoliko pomirjeni duhovnik in rade volje stopa med rokovanjčema. Vendar se mu zelo čudne misli pletje po glavi, zlasti ker ni dobil zgovorni »hudi gospode nobenega odgovora več.

Hodili so po potih in stezal, zdaj gori, zdaj doli, zdaj sem, zdaj tja, dokler ne obstanejo v »Krčevem kotlu,« prijazni kotlini Udnega boršta.

Tam je ležal na mahu bolnik, ki je imel pod glavo usnjato blazino, ukradenjo v cerkvi, in pokrit s plaščem, ki ga je ranjenec nekoč zamenjal pri mrliču v tržiskem karnarju.

Spremljevalca sta odstopila, gospod Janez pa je poslušal dolgo povest zastaranega, pa skesanega grošnika...

Čez pol ure je spet korakal z zavezanimi očmi čez drn in stru proti Kamnjeku. Ni ga več mikalo, da bi obiskal svojega soseda. Brzo jo je odkuril domov, vesel, da se je izmotal iz skrivnostne družbe.

Doma so mu povedali novice, da so našli Toporiča iz Svarij mrtvega v hiši, Leseni strop se je podrl nanj, ko je bil večerj sam doma med jutranjo službo božjo.

Gospod Janez je globoko vzdihnil, a novica ga ni iznenadila.

II. Bolnik v Krčevem kotlu je bil letonski rokovanjč Breso. Ko je kapitan Tacman med službo božjo ropal Toporiševu hišo v Svarjah, je bil Breso prvi, ki je stopil v hišo. Domači gospodar se je hotel braniti in je zavrtel sekiro nad napadalcem. Nesreča je hotela, da se je sekira zadela ob nizki, trn-neli strop z vso močjo, segnila tram se je prelomil in obadva, Bresa in gospodar, sta obležala pod podrtim stropom. Toporiš se je vrhutega ostrina sekire zasadila v glavo, da je izkravavel, Breso so pa tovariši potegnili iz razvalin s potretnim onrsjem. Zanesli so ga v Udni boršt, da tam ozdravi ali umrje.

Na bregu sta ležala rokovanjč Pomiganec in Požaganec. Vedno sta bila v družbi z Breso, ki je bil znan med ljudmi z imenom »Sapa napeta.« Pomiganec se je zval drugače Kosmač, doma iz Kamnjeka, Požaganec pa Hojkar iz Teu-tiš. Pomiganec je imel navado, da je pomigaval z očmi. Požaganec pa je imel eno nogo lesono, ker so mu pravo odžagali.

»Kako je, Janez?« popraša Požaganec trpečega bolnika.

»Sapa napeta, h koncu gremo!«

»Le srčnost, Janez! Moja Jera je šla iskati rož za mažo in za pi-jačo. Če te ona ne ozdravi, te uo bo nihče drugič,« tolaži Breso tovar-riš z lesono nogo.

(Dalje prihodnja.)

Iz bolgarskega narodnega življenja

Razvoj rokodelstva

Bolgarsko dekle s sadjem

Najden Ikonov je priobčil o razvoju bolgarskega rokodelstva v »N. Wiener Tagblattu« zanimiv članek, iz katerega posnemamo:

Rokodelstvo je na Bolgarskem najstarejša obrtna delavnost. Bolgarsko rokodelstvo je nastalo iz tako imenovanega hišnega obrta, ki naj bi zaključeno gospodarstvo bolgarskega kmetja oskrbel z vsemi glavnimi življenjskimi potrebščinami. Polagoma je dosegel bolgarski rokodellec višino, do kakršne se ni mogel povzpeti noben drug sloj od Turkov podjarmljenega prebivalstva. Bolgarski rokodellec ni postal samo edini in prednostni dobavitelj turške vojake, temveč je izvažal tudi v inozemstvo. Tako je šlo do leta 1848, ko se je pojavila na carigranskem trgu prava industrija.

Izdelki te angleške industrije so dobro ustrezali potrebam in okusu v Turčiji živečih narodov. To jim je zagotovilo uspeh. Kmalu je moral bolgarski rokodellec ugotoviti, da je izgubil nekatere sloje prebivalstva kot svoje odjemalce. Razkošni izdelki angleške industrije še niso bili uničujoč udarec za bolgarske rokodelske izdelke. Tak udarec je bil šele uvoz sukancev in kasneje blaga, ki je uničil najvažnejše panoge bolgarskega hišnega obrta: predilnice lanu, platna in bombaža.

Bolgarski pekovski vajenec

V l. 1850 do 1860 se je pojavila na bolgarskem trgu tudi francoska industrija, leta 1870 tudi avstrijska. S tem so izgubili bolgarski rokodelci, mestno prebivalstvo dokončno kot svoje odjemalce. Delali so samo še za prebivalce malih mest in vasi. Pa tudi tu so naleteli na velike težave. Zaradi uničenja ne-

katerih panog domačega hišnega obrta je namreč padla kupna moč prebivalstva malih mest in vasi. Vendar je moglo bolgarsko rokodelstvo tudi v teh težavnih razmerah še naprej obstojati, in sicer predvsem zaradi starokopitnosti turškega prebivalstva, ki je ostalo še naprej odjemalec domačih rokodelskih izdelkov. S pojavom sodobno strokovno izobraženih rokodelcev iz Avstro-Ogrske in Romunije na Bolgarskem, je bila prvotna rokodelska plast bolgarskih rokodelcev popolnoma iztisnjena iz turškega gospodarskega življenja.

Nastale so čisto nove skupine, ki so preživele krizo, poleg tega se je izoblikovala nova rokodelska plast, ki je bila podlaga za industrijska mesta Bolgarske. Pomen bolgarskega rokodelstva znatno prekaša pomen industrije zaradi večjega števila v rokodelstvu zaposlenih oseb. Po zadnjem štetju je bilo leta 1936 na Bolgarskem 69.232 rokodelskih obratov s 71.385 samostojnimi rokodelci, s 3088 nezamostojnimi mojstri, z 22.667 pomočniki, 29.024 vajenci in 8808 delavci. Skupno je bilo torej v rokodelstvu zaposlenih 134.932 oseb. Vrednost bolgarskih rokodelskih izdelkov je dosegla l. 1936 nad 7,5 milijarde levov. Po tej cenitvi je imel samostojni bolgarski rokodellec v letu 1936 samo 600 mark letnih dohodkov.

Najvažnejše bolgarske rokodelske panoge so predelavanje kovin in lesa, stavbeni obrati, tiskarne, usjarne, tkalnice ter živilski izdelki. Bolgarsko rokodelstvo daje kruha 134.932 družinam. Razvojnne možnosti za bolgarsko rokodelstvo so še zelo velike.

Narodna bolgarska plesna obleka

Iz bolgarskega narodnega življenja: poljsko delo, — pri zajtrku, — delavci v rudniku v Popovem dołu.

42

Robinzonove ZGODBE

V svoje veliko začudenje sem ugovoril, da smo se vračali nazaj po isti poti proti Madridu, odkoder smo prišli. Ko smo prekorčili kakih dvajset milj in šli preko dveh rek, smo dospeli do neke planjave, kjer ne samo, da ni bilo snega, ampak je tudi temperatura bila kar precej mila. Tukaj pa smo nenadoma zagledali pred seboj gore, skalovje in prepade, kjer je vodnik našel ne preveč položne stebre, ki pa so bile skoraj brez snega.

Vzpenjali smo se po ovinkih, dokler nismo končno dospeli do vrha. Odtod smo že videli v daljavi francosko pokrajino, a kako daleč je bilo še do nje!...

Kakor naključje je prav tedaj začelo snežiti in sneg je padal brez prestanka ves dan in vso noč, tako da smo se že bali, da ne bomo mogli ne naprej ne nazaj.

Toda vodnik nas je pomiril, češ da bo kmalu vsega konec. Slepno smo maupali vanj in nadaljevali pot proti severu. Tedaj pa smo naleteli na drugo strašno zlo.

Nekega večera, kake tri ure preden se je znočilo, so se nenadoma prikazali trije orjaški volkovi. Dva sta napadla vodnika, ki je jahal za streljaj pred nami. Eden je skočil konju na hrbet, drugi pa je napadel vodnika, ki ni utegnil niti izvleči samokres. K sreči je Petek to opazil. Vzpodboedel je konja in ko je bil že čisto blizu, je sprožil svoj samokres drugemu volku v glavo. Prvi volk, ki je planil konju na hrbet, se je prestrašil poka in zbežal. Kaj se je zgodilo s tretjim, ni vedel nihče, ker so bile oči vseh uprte v prva dva. Morda je bil podoben generalom, ki pošljejo svoje vojake v boj, sami pa outancjo na varnem in ob primeru poraza prvi zbeže. Konj je bil ves krvav, a šz hujše je bilo z vodnikom, ki ga je zver pograbila za roko in ga vsega opraskala po stegnu. Še hujše pa bi bilo zanj, če bi mu moj pogumni Petek ne bil prihitel na pomoč.

Ko smo si opomogli od strahu, obvezali za silo ranjenega vodnika in njegovega konja, smo se odpravili dalje, z orožjem v roki. Naredili smo komaj kakih tisoč korekov, ko smo nenadoma zagledali pred seboj medveda. Prišel je iz gozda in v hipu začuden obstal, kakor da bi se hotel vprašati, odkod neki prihajajo ti ljudje.

Medved je zelo čudna žival. Čakate postave, težak, neroden v kretanjah in celo smešen. Govori se, da spoštuje človeka in se ne zmeni zanj, če ga ta pusti pri miru, seveda le, če ni lačen. Nikakor ni muhast; vendar pa zahteva obzirnost in spoštovanje. Če se na primer srečata z njim na isti steni, se medved ustavi, toda vi se morate umakniti in mu pustiti prosto pot. Gorje tistemu, ki bi tega ne storil! Gospod medved je silno občutljiv. Še celo, če ga človek nekoliko preveč

pogleda, je že utaljen. V svoji maščevalnosti pa je neodjenljiv. Če ga kdo užali, tega ne pozabi nikdar več. Noč in dan zasleduje svojega sovražnika, dokler se mu ne posreži, da se maščuje. Kaj hočete? Je pač tak!

Petek, ki ga je s svojimi bistrimi očmi prvi zagledal, je začel smeje se kričati:

»Oh, oh! Gospod v kočuhu se hoče igrati s Petkom!«

Nato pa se je obrnil k meni in dejal:

»Ali mi dovolite, gospod, da se igravam z njim? Smejali se boste, zelo se boste smejali.«

Meni pa nikakor ni bilo za smeh, ker sem poznal alabe lastnosti tega kosmatega gospoda. Petek se mi je zdel zelo lahkomiseln in bil sem kar nevoljen nanj. On pa je vztrajal.

»Smejali se boste, zelo smejali. Dovolite mi, gospod. Obljubim, da vas bom spravil v smeh.«

»Požrl te bo,« sem mu odvrnil.

»Požrl, mene? Požrl? Jaz požreti njega. Pa ne biti dober.«

Dovolil sem mu, ker sem bil skoraj zadovoljen, da bi se ga medved nekoliko privoščil. Seveda sem pri tem pazil, da bi zadeva ne postala preveč resna.

Petek je skočil s konja, si sezul škornje in obul sandale, ki jih je imel v žepu. Nato pa je s puško v roki stekel proti medvedu, ki je počasi korakal naprej, ne da bi se niti malo zmenil za predrznega paglavca.

Petek se mu je približal, se odkril in se mu globoko priklonil. Nato pa je začel govoriti z njim. Kaj mu je rekel, ne vem, ker mu je govoril v domačem narečju. Medved pa se tudi zdaj ni zmenil zanj in je močno korakal po svoji poti.

Petek pa je šel za njim. Ker smo dospeli do kraja, ki je bil precej ra-

ven, smo lahko ves čas videli oba. Opazili smo, da se je Petek sklonil, se nekoliko oddaljil od medveda, nato pa mu vrgel kamen naravnost v glavo.

Medved je tedaj obstal, se zravnaval na zadnje šape in zarjovel, kar naj bi v njegovem jeziku bila kletvica ali grožnja. Ko je videl, da je Petek ostal na svojem mestu in se pripravljaj, da vrže drug kamen vanj, je zopet divje zarjovel, se spustil na vse štiri šape in stekel proti predrzemu izzivcu. Petek pa ga ni čakal. Še hitreje od zverine je stekel po planjavi v velikih ovinkih ter se skrivaj za drevesa. Medved, ki ga je videl zdaj na eni strani, zdaj na drugi, zdaj spredaj, zdaj tu, zdaj tam, je postajal vedno bolj razburjen, kajti nikakor ni bil vajen take igre, ker ga narava ni ustvarila za tekanje po ovinkih. Zdi se mi, da se je čutil kar nekam užajenega, sodeč po njegovem divjem rjovenju.

Bilo je zares smešno. Kljub temu pa se nismo mogli smejati, kakor je želel Petek, ker nikakor ni bilo mogoče predvidevati, kako se bo zadeva končala, in če nagajivi paglavci ne bo predrago plačal svoje igre.

Ko sta že nekaj časa tekala naokrog, kakor tekajo otroci, ko se pobjojo, je Petek nedoma krenil proti nam.

Ostrmeli smo. Zdelo se nam je, da beži. Mislili smo, da ga bo zverina dohitela in smo pripravili puške...

»Ne streljati, ne streljati!« je zaklical navihaneč. »Se smejati, zelo se smejati.«

Nikakor nismo mogli razumeti njegovega početja. Presenečeno smo ga gledali, ko je nenadoma stekel k nekemu hrastu, odvrnil puško in splezal na drevo.

Medved je nekaj časa ogledoval puško, pritegnil jo je k sebi s šapo, jo povohal in jo nato pustil brezbržno na tleh. Bržkone se mu je ta stvar zdelo brezpomembna, ker še ni slišal njenega glasu in okusil njenega učinka. Nato je stekel k hrastu in splezal nanj nič manj spretno od Petka, ki je čepel na debeli vstran štrleči veji.

Borca sta nekaj časa gledala drug drugega. Zdelo se je, kot da medved premišljuje, če bi šel naprej ali ne, ker se mu je zdel mostiček le nekoliko preozek. Verjetno pa se je odločil zaradi nas. Nikakor ni hotel, da bi mislili, da mu je zmanjkalo poguma, zato je zlezal na vejo...

»Zdaj bo plesal!« je zakričal Petek.

Res je začel tresti vejo in medtem prepeval neko divjaško pesem.

Ubogemu kosmatincu ta igra nikakor ni bila po godu, kajti bal se je, da bi zaradi svoje velike teže padel z veje in si razdrobil glavo, ki je bila njegova neoporečna last. Ostal je nam premiščno, s krepplji zasajenimi v skorjo. Iz prsi se mu je izvilo točče rjovenje, ki se je zdelo kot spremeniava k Petkovemu vreščočemu petju. Zdaj smo šele začeli razumevati. Smejali smo se, a ne preveč, kajti igra je bila še vedno nevarna in koža mojega Petka je bila le neprimerno več vredna kot medvedova.

Petek je prenehal s petjem in manjanjem veje ter je začel nagovarjati nasprotnika. Ta pa se je v odgovor približal za nekaj korakov, a bližal se je zelo previdno. Ko je bil že tako blizu, da bi ga bil Petek skoraj lahko dosegel z roko, je mladenič znova začel majati vejo. Medved je zopet ves v strahu obstal. Nenadoma pa je Petek skočil in pograbil bližnjo vejo. Po tej je dosegel deblo in se spustil na tlo. Medved pa tega nikakor ni mogel storiti in je ostal na majavi veji in se nikakor ni mogel obrniti.

Doa volkova sta napadla vodnika.

NOVI GROBOVI

V Gorici so umrli: 74-letni Vinko Mervič, 79-letna gospodinja Alojzija Pogabén vd. Batič, 71-letna gospodinja Marija Gabrijelčič vd. Medvošek, 71-letna Roza Devetak, 37-letni delavec Anton Mozetič, 69-letna Katarina Velikonja-Cernigoj in 82-letna gospodinja Marija Kengo vd. Kogoj. — Na Glincih pri Ljubljani je za vedno zatisnil oči posostnik in mizarški mojster Anton Malavasič. — V Ljubljani so odšli v večnost: trgovka in posestnica Marija Škerjanc, Uršula Kaiser, upravitelj pomožne šole Mihelčič Josip, poštni kontrolor v p. Drago Ceh in dijakinja 3. razreda ženske realne gimnazije Anica Smodej. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Okrog sosedov

s Nadškof Stepinac obseja tolaraje. Hrvatsko časopisje priobčuje članek, v katerem člankar nasprotuje moskovskemu poročilu, češ da hrvaška katoliška cerkev sodeluje z boljševiškim tolpani. V članku je na podlagi avtentičnega gradiva dokazano, da so tolpe na hrvaškem področju pomorile 63 hrvaških duhovnikov in razdejale in požgale veliko številno cerkva in samostanov, med temi slavno božjepotno cerkev Matera božje v Rasnačitu. Dalje omenja člankar, da je katoliški metropolit knezoškof dr. Stepinac pred nedavnim izjavil, da ne bo katoliška cerkev priznala nobenega sistema, ki bi vzel kmetu njegovo polje, rokodelcu njegovo hišico, meščanu njegovo pošteno zasluženno imetje in človeštvu dušo, da ne bo priznala sistema, ki uničuje rodbino, ki je izvor vsakega naroda in sistema, ki uničuje vsako državno skupnost.

s Protest Belgrada. Dne 24. maja se je belgradsko prebivalstvo zbralo k večji žalni slovesnosti, h kateri so prispeli tudi vsi člani vlade, da bi se spomnili žrtv angloameriških strahovalnih napadov. Ministrski predsednik Nedič, praproadni minister Kujundžić, veliki župan Beograda Dragan Jovanović in metropolit Josip so imeli govore, v katerih so obsodili angloameriške tumore civilnega prebivalstva.

s Nove cene za nakup radijskih sprejemnikov na Hrvaškem se gibljejo med 25.000 do 320.000 kunami.

s Delniška družba Isis v Zagrebu, ki so bavi z izdelavo in prodajo drog in kemikalij, je šmela lani pri delniški glavnici 5 milijonov kun kar 3.428.387 kun čistega dobička.

s Castniške kandidate hrvaške Poglavitkove telesne garde rekrutirajo iz ustaških visokošolcev. Neveža jih neki nemški major. Te dni so imeli manevre, ki se jih je udeležil tudi Poglavitnik.

s Ker so nekatera hrvaška mesta naravnost prenatrpana s prebivalstvom, vlada tam veliko zmanjšanje stanovanj. V večje kraje hrvaške države je posledj mogoča naselitev samo s posebnim dovoljenjem oblasti.

s Tudi na Hrvaškem obvezan nasad sončnice. Hrvatsko ministrstvo za kmetijstvo je odredilo, da morajo kmetje, ki imajo pet oralov zemljišč, najmanj 5% od tega zemljišča uporabiti za nasade sončnice, od zemljišč večjega obsega pa 10%.

s Vse vloge pri Hranilnici Neodvisne žrčave Hrvatske so lani narasle od 1793 na 2800 milijonov kun.

s Poseben vseutiliški oddelek za živinorejo bočejo odpreti na Hrvaškem.

Nova knjiga Slovenčeve knjižnice

Henry Bordeaux:

Rodbina Roquevillardov

Je že v prodaji. Izredno globoko pisan roman znanega katoliškega pisatelja vas bo gotovo pritegnil. Je to roman volje in ljubezni družinskega očeta, ki hoče za vsako ceno rešiti družinsko čast in ohraniti stoletno poštenost v tradicijo zasidrane rodbine. — Knjiga mora priti v vsako družinsko knjižnico! Dobite jo po knjigarnah in trafikah.

Strahotna eksplozija v Bombaju

Bombaj je veliko pristaniško mesto v Indiji, ki je zdaj toliko bolj važno, ker Angleži in Amerikanci za indijsko armado dovažajo vojne potrebščine. Dne 14. aprila pa se je lamkaj zgodila tako velika nesreča, da celo v teh groze polnih časih prekaša marsikatero drugo. V bombajsko luko je kanadski 8000 tonski parnik pripeljal mnogo bombaža, streliva, orožja in tudi zlata v palicah. Ko so delavci ta dragoceni tovor raztovarjali, je na parniku nastal požar. Vnel so je namreč bombaž, ki se rad vname. Nastal je silen požar, ki ga niso mogli zadušiti, nakar so se začele strahotne eksplozije. Zanimivo je, da je angleško časopisje šele te dni smelo obširno poročati o tej strašni nesreči. Angloameriško časopisje to nesrečo zdaj tako-le popisuje:

Dva hudi eksploziji sta dne 14. aprila pretresle mesto Bombaj. Nastali sta v luki. Nesreča se je zgodila na krovu kanadskega 8000 tonskega parnika. Velike množice delavcev so mrgolele na krovu te ladje, s katere so raztovarjali les, bombaž, 300 posod nevarnega razstreliva ter za štiri milijone dolarjev zlatih palic. Naenkrat je začelo goreti, nakar so morali nehati raztovarjati.

Požar je nastal med bombažem ter se je naglo razširil. Ob štirih zjutraj se je doslej rjavi

Iz bojev zoper komunizem

Kidrič, Baehler, Kardelj, Kočbek, Vidmar, Avšič, Krišniin in Stante — je le nekaj imen za tisočglavo zver, ki se je a poklensko strastjo vrgla na uničenje lastnega naroda.

Pri protikomunističnem zborovanju Narodne straže v Idriji, ki je v vsakem pogledu lepo uspelo, je prišla tam ob velikem navdušenju Idrijčanov zopet do veljave slovenska beseda in slovenska zastava.

Glavni nosilec revolucije v meščanskih krogih je bilo naše skvarjeno meščansko razumništvo.

Dan za dnem zasedajo nove postojanke slovenske narodne straže tudi v Istri, zadnji čas Ilirsko Bistrico in Klanec.

Pristojna oblast je zaplenila imovino upornikov inž. Tepine Pavla in njegove matere Pavle iz Ljubljane.

Oboroženi tolaraji v Belgradu so 18. maja umorili državnega tajnika pri ministarskem predsedstvu Cvetana Djordjeviča.

Na česti med Jagodino in Čuprijo v Srbiji so komunisti ubili četniškega vojvodo Blaška Mihajloviča.

1500 mrtvih in mnogo orožja so izgubili te dni banditi v bojih v hrvaškem pogorju Kanlik. Nad 300 ljudi so komunisti zadajžji žrtvovali, da bi prišli v Trebnje in Mirno peč. Vse njih žrtve so bile zatan.

Dne 26. maja ob 8 zjutraj sta potekli dve leti, odkar je na ljubljanski Streliški ulici umrl mučeniška smrti vseušliški profesor dr. Ehrlich in akademik Viktor Roje. Stava njunemu spominu!

Komunizem je največji upor — proti Bogu. Čeprav se vse zoper nas zaroti, bomo Slovenci obstali, če se bomo zvesto držali svojega Boga, svoje Cerkev in vera.

Komunizem je največja organizirana laž, kar jih pozna zgodovina.

Slovenski narod je s vami, mirni naši domobranski junaki!

Vsi Slovenci če niso šli skozi vse stopnje komunistične revolucije in z njimi združeno trpljenje. Vsi ti imajo še čas, da se pouče na primerih svojih bolj nesrečnih rojakov.

Zaradi boljše vidljivosti bo treba zopet zažgati nekaj poslopj v Spodnji Idriji, čitamo v nekem komunističnem povelju.

V soboto, 27. maja se položili k večnemu počitku na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu domobranska junaka Franceta Pograjca in Danila Capudra. Slava njunemu spominu!

Z gestom presidenta generala Rupnika: »Vsi in z vsemi sredstvi v boj proti satanskemu komunizmu! gre Dolenjska v novo življenje.

Za katoliške Slovence je komunizem največje versko in narodno zlo, kar jih pozna zgodovina.

Boj zoper komunizem je naša verska in narodna dolžnost.

dij naenkrat spremenil v mlačno-beli in ogromen rdeč ognjeni zubej je šnil visoko proti nebu. Ta ognjeni zubej je bil tako vroč, da se je železni poveljniški mostič pri priči raztopil in jambori so popadali v morje. Poveljnik gasilcev je zdaj ukazal, naj gasilci naglo zapuste ladjo in njeno bližino.

Preden pa so vsi gasilci bili na varnem, je že nastala prva eksplozija, ki je bila tako huda in silna, da je blizu stoječo 4000 tonsko ladjo dvignila v zrak ter jo vrgla na ladjedelnico. Vsa, kar je bilo v ladjedelnici, je dobesedno izginilo, izginilo je med drugim tudi 7 gasilskih ladij, da o njih ni niti sledu ostalo. Ena izmed mnogih zlatih palic, ki so frčale po zraku, je priletele na verando neke hiše, ki stoji čelo miljo stran od pristanišča.

V hotel Taj Mahal je pridiral častnik, ves črn od dima in ves krvav, ki je kričal: »Po zraku lete človeške roke, noge in glave. Strašno je! Bilo je res strašno. Nesreča pa s tem ni bila še končana. Od silne vročine in daleč okoli letelih ogorkov je začelo goreti tudi v mestu. Gorelo je na vseh koncih in krajih. Dim je bil tako gost, da je bilo nebo čisto črno. Bila je taka tema, kakor bi bila noč, dasi je bilo šele popoldne.

Nastopili so stražniki, gasilci, vojaki, vse, kar leze in gre, da je pomagalo gasiti in ljudi miriti. Toda pol ure za prvo eksplozijo je nastala še druga, ki je bila še hušja ko prva. Zdaj je nastala resna nevarnost, da se bo vnelo vse mesto, ki šteje podrguri milijon prebivalcev. Angleške, ameriške in indijske čete so morale celih 5 dni gasiti, preden se jim je posrečilo ogenj v glavnem omejiti. Pijonirji so morali več sto hiš razstreliti, da so preprečili, da bi se požar razširil.

Končno so oblasti izdale uradno poročilo, kjer pravijo, da je mrtvih 300 ljudi, ranjenih 1815, brez strehe pa 50.000 ljudi. Škoda je pri zavarovalnicah doslej bilo priglašene za 150 milijonov dolarjev, vendar dohajajo še vedno novi zahtevki.

Kmet in dijaka o „platonskem letu“

Bilo je svoje čase, ki so bili še mirni in ko so ljubljanski študentje po naši Dolenjski še mirno prepevaje potovali, ko so bile počitnice. Talo sta v mirno dolenjsko vasico nekega dne prišla dva odrasla študenta, ki sta stopila v prijazno krčmo ter si dala obilno postrežbi s cvičkom in temenišmi postrvmi. Bila sta prijazna fanta, ki sta bila na vso moč zgovorna. Kmečki krčmar ju je rad poslušal in je prisedel. Privedovala sta mu, da sta študirala v Italiji, in sicer na univerzi v Bologni, kjer sta bila deležna najvišjega medroslovja. Med drugim sta venomer govorila o »platonskem letu«. No, kmet je bil ne le radoveden, temveč tudi pouka željan, zato ju je vprašal, kaj je to — platonsko leto. Prijazna dijaka sta možu povedala, da je platonsko leto nekaj čudovitega. Čez trideset tisoč let se namreč — tako sta bajala — vsak dan spet ponovi in bo čez 30.000 let na današnji dan spet vse ravno tako, kakor je danes. Onadva bosta takrat spet sedela v tej krčmi in pila cviček ter jedla postrvli, kmet pa bo spet sedel pri njiju in poslušal. Moč je molčal in samo malce z glavo zmaljal, ker se ni vedel, kam pes tace moli.

Pa se oglasi eden izmed obeh fantov ter začne znova: »Veste kaj bi vas prosila?«

»No, kar povejete! pravi kmet.

»Bodite tako prijazni in počakajte, da bova današnji zapitek plačala ob prihodnjem platonskem letu, ko bova spet sedela tukaj za vašo mizo. Takrat bova vse poravnala.«

»Tisto, kar sta pripovedovala o platonskem letu,« se oglasi kmet, »je gola resnica. Cisto satanko se spominjam, da sta pred 30.000 leti res prav vidva prišla k meni ter sem vama tudi takrat postregel s cvičkom in postrvmi. Ampak prav tako, kakor danes sta me tudi takrat prosila, naj s plačilom počakam do platonškega leta. Rad sem vama ustregel. Zato vaju prosim, da mi tisti zapitek danes plačata, za današnji zapitek pa vaju rad počakam do prihodnjega platonškega leta.«

Tako je bistri slovenski kmet dokazal, da se ne da vleči za nos takim ljubljanskim gospodikom.

U. Mioni — V. Lovšin

RAHELA

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

77.

Kralj je bil sedaj srečen in je hotel zopet svojega zupnega ministra. In nato je vila storila, da je postal Benjaminov oče kraljev prvi minister in kralj je bil z njim na vsjo moč zadovoljen.

78.

Z vilo Gozdano pa je odšel Benjamin v Srebrno Jaso v Vilinski grad in tam sta zaživel novo, čudovito življenje.

79.

Z očetom pa se vidita, kadar se komu poljubni. Vilina čarobna palčka je zelo dobro sredstvo za vse — tudi za premaganje še tako velikih razdalj.

Koniec

29

88
Izrael je predočil namestniku dvoje dobrih prilik, da pride do denarja: pod katerokoli prevezo naj zapleni Ananijevo premoženje in od no-voimenovanega velikega duhovnika naj zahteva visoko takso za imenovanje. Dal mu je tudi razumeti, da bi bil on sam pripravljen sprejeti za drago ceno veliko duhovništvo, do katerega ima pravico; ali ni on prvak duhovnikov in poleg tega zelo obsežen?

Ni govoril glušcu. Antonij Feliks si je skoval zaklad iz teh besed in ko je prišel Ananija na obisk, da se poslovi, se je namestnik izjavil na tak način, da se je veliki duhovnik vrnil zelo potr. Govoril mu je o svoji dolžnosti, da mora skrbeti, da zavzemajo najvišje mesto v Izraelu vredni duhovniki, prijatelji Rima in spoštovani od vseh. Ananija je ugovarjal. Veliki duhovnik ne more biti odstavljen, marveč mora ostati na svojem položaju do smrti. Feliks mu je rekel, da je nad Mozesovo postavo rimska pravica, ki ne dovoljuje namestniku odstavljati le navadnega velikega duhovnika, marveč celo podložnega kralja, kadar to zahteva javna blaginja. Ananija se tega ni imel bati. Te besede niso ničesar namigavale: namestnik nima trenutno ničesar, pa prav mesto sproti njemu: ako bi mu bil sovražnik, bi ga ne bil pustil toliko časa na oblasti. Ni storil ničesar drugega, kakor da mu je omenil pravico, ki se je Rim ne bo pustil nikoli vzeti in ki jo namestnik lahko izvaja, kadar bi se mu zdelo potrebno odstraniti velikega duhovnika, ko bo imel razlogo in ga nadomestiti s osebo po svojem prevdanku.

Ananija bo dobro govoril o namestniku, potrli je svojo ošabnost in se poniževal pred njim. Tako tesko mu je bilo poniževanje, toda nihče se toliko ne plazi pred mogočniki kakor ošabnik. Prisegel je zato v srcu, da se bo maščeval nad Izraelom. Zdal je napačila borba med njima; nista več govorila; nohenega upanja soglasja med dvema častilakomima starčema. Tudi če bi se Rahela vrnila domov, bi Izrael ne popustil, da bi postal et velikega duhovnika. Hotel je doseči najvišjo čast in vladati, ne da bi moral imeti kak ozir na svojega prednika.

Ananija je opustil misel na svoj prvotni načrt, da bo obiskal Jude v Galileji, kjer bi ga slovesno sprejemali in se je raje vrnil v Jeruzalem, da brani svoj položaj in se polasti mnogega denarja iz polnih tempeljskih blagajn, za slučaj ako bi bil zares odstavljen.

Vrnitev v Jeruzalem ni bila nič kaj prijetna. Vračal se je, ne da bi bil dosegel svoj namen. Moral je celo priznati velik neuspeh in njegova moč je ne malo splahnela. Kaj bodo rekli o velikem duhovniku, ki mu ni uspelo doseči, da bi bil kaznovan skrunilec templja. Kaj ga je premočilo, da se je podal k namestniku v Cezarejo, pa ni dosegel pravega namena niti za ceno takega poniževanja? Ananija je spoznal, da so njegovi dnevi šteti. Potovanje v Cezarejo je bila zadnja nepremišljenost, njegov polom.

Ko je prišel v Jeruzalem in stopil v lastno hišo, mu je izročil star služabnik neko v platno zaito in dobro zapečateno pismo.

»Prišlo je dva dni po tvojem odhodu.«

Kdo neki mu piše? Odpre zavitek in vzame ven listič papirja, popisan z znanimi malimi grškimi znaki, ki jih je on poznal. Tako je pisala njegova hči, ki ni znala pisati hebrejsko, marveč se je naučila grško od sužnje učiteljice, ki ji jo je bil kupil in jo zopet prodal, ko je videl, da se je hči zadosti naučila.

Pismo od Rahele? Rahela je bila zanj mrtva. Skrajna pisma sploh ni hotel čitati, toda radovednost je bila večja od nevolje. Naglo je preletel kratke vrstice.

»Očkal Ne bodi jezen name! Nisem mogla vzeti za moža Izraela, Fabijevega sina, ki ni imel pravice zapoditi Tamare. Očka, zdaj sem hlače proč od tebe. Reci mi, da mi odpustiš; reci mi, da mi dovoljuješ poročiti mladeniča, ki ga ljubim. Privoli mi, očka. Odgovor izroči listemu, ki ti izročil pismo in jaz se povrnem k tebi s svojim možem.«

Ananija buči v gromek smeh.
»Torej je imela ljubljeno, ki ga jaz nisem poznal?« reče jezo in vpraša služabnika:

»Kdo je prinesel to pismo?«

»Neznaenc in je čakal odgovora.«

»Ali se povrne?«

»Rekel sem mu naj pride, ko se povrneš ti.«

Ananija odide v delovno sobo.

»Ali je morda Ozej?« vpraša enamega sebe.

Kaj naj odgovori Raheli? Nič. Ona je zanj mrtva. Toda za koga je zbiral toliko denarja; za koga naj kopiči zaklade? Za koga je bil odločen ponarediti zapisknike, da bo prišel tempeljski denar v njegovo blagajno? Za koga je kopičil denar, ako nima nikogar, da mu ga zapusti? Strašno praznino je začutil v srcu; močno hrepenenje, da vidi Rahelo in ji odpusti. Potem je pa zopet bučil v nov gromek smeh.

»Staram se! Za koga naj bom bogat? Da bom gospodoval in da bom spoštovan od vseh. Denar me bo naredil vsenogočnega.«

Prav ta dan je prosil Ozej za razgovor. Rahela je bila torej v njegovi hiši in on pribaja s prošnjo, da veliki duhovnik pristane na gotova dejstva in mu dovoli hčerino roko, da konča s svojo domačo nesrečo? Nihče drugi ne bi bil bolj prosil in sprejel Raheline roke. Ananija mora biti vesel, ako jo zapeljivec vzame za ženo. Dovolil mu vstopiti. Toda na prvi pogled se je prepričal, da njegov sum ni bil utemeljen. Ozej je bil služkal, oči je imel vdrti in obraz raztegnjen v globok obup. Srečen človek se ne pokaže tak.

»Kje je Rahela?« je bilo prvo vprašanje, ki ga obrne nanj.

V Ananijevi glavi se je podila zlobna misel. Ti meni, jaz tebi, si je mislil. Tako, prav tako se je zgodilo. On se je hotel maščevati, pa je bil sam maščevan.

»Rahela? Ne veš?« vpraša. »Saj sem ti vendar povedal. Saj vsi vedo.«

»Zbežala? Zares zbežala?« vzklikne Ozej, popolnoma obupano.

»Ugrabljena.«

»Kdo si je drznil ugrabiti hčer velikega duhovnika?«

»Človek, ki ve, da se veliki duhovnik ne bo drznil naslopiti proti njemu, ker je tudi sam duhovskega rodu in bi njegova sramota padla na ves duhovniški rod.«

»Izrael! Torej vendar on! Pa je zanikal.«

»Ali si mu mar verjel?« Ubožec! Zakaj se nisi maščeval in osvobodil Rahele?« ga s prezirom vpraša veliki duhovnik.

»Torej je Rahela proti svoji volji pri njem?«

»Ona te ljubi.«

»Ali jo smem poročiti, ko je že bila v njegovi oblasti?« vpraša Ozej z obupanim glasom. Vse je bilo zanj izgubljeno. Ni mogel živeti brez Rahele in ni mogel poročiti deklice, ki je preživela štirnajst dni v hiši drugega možkega.

»Ako jo nočeš poročiti, jo vsaj maščuj!«

»Prav si povedal. Moram jo maščevati!« zapije Ozej in odide.

Ozej je skoraj stekel in Ananija se je začel baviti s svojimi knjigami. Niso bile to poučne knjige; veliki duhovnik se ni učil; bile so knjige tempeljskih dohodkov in izdatkov in razlike, koliko je svetišče imelo premoženja in kar je on vedoma ponaredil...

Vendar se ni mogel dolgo pečati s tem, ker se je Baraba najvil.

Stari hudodelec se je zelo postaral, pa se še ni odrekel obrti.

Smehljaje je vstopil.

»Pribhajam po napitnino.«

»Ali si jo odkril?« vpraša Ananija.

»V Peli je.«

»Belecebubi! Tja ne sme moja oblast!« zapije valiki duhovnik. »Sama?«

»Zbežala je z nazarenskim mladeničem.«

»Nazarencem, pravil?« kriči veliki duhovnik in se kar trese od jeze.

»Odšla je med nazarence.«

»In ta mladenič?«

»Je Natanael, Sarlov nečak.«

»Te kuge! Jezus nazareški, ti si se dobro maščeval! Umoriti sem ti hotel poslanca, pa si mi ugrabil hčer!« vpije veliki duhovnik in odskoči Barabo s obilno napitnino.

(Dalje prihajajo.)

Križem sveta

18.000 židovskih trgovin

Na Madžarskem je precej židovske nadlege. Samo v Budapešti je bilo v zadnjem času zaprtih 18.000 židovskih trgovin. Ministrstvo za trgovino sodaj preiskuje, katere teh trgovin so važne za oskrbo prebivalstva. Bivše židovske trgovine bodo prevzeli v prvi vrsti trgovci iz tistih krajev, ki so bili porušeni od bombnih napadov in odpušeni vojaki.

Evropski lan

Pridelovanje lanu popešujejo že od začetka vojne. V Severni Ameriki se je pridelok lanu v enem letu povečal od 9,7 na 14,14 milijona metrskih stotov. — Ves pridelok v Evropi se je zvišal od dveh na dva in pol milijona stotov, pri čemer ima znaten delež Nemčija.

Križanka št. 21

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
11			12				
13		14		15	16		
	17				18	19	
20	21	22				23	24
25		26	27				
28			29	30			31
32				33		34	
35					36		
37				38			

Vodoravno: 1. kovina, 5. rimski bog vojne, 9. starorimski uradnik, 10. redovnik — mašnik, 11. gradbeni material, 12. najnižji sloji v Indiji, 13. osebni zaimek, 14. kraj pri Trzinu, 16. stopinja, ki jih pušča kdo za seboj, 17. dan v tednu, 19. češka pritrilnica, 20. kemični znak za rubidij, 22. rečica, 24. predlog, 25. arabski plemiški naslov, 27. staroslavski bog, 28. malajski otok, 30. del obleke, 31. začetnici imena in priimka slovenskega pisatelja, 32. prebivalec vasi v ljubljanski okolici, 34. bolečina, 35. oseba iz Gregorčičeve pesmi »Biser«, 36. pristanke ob Jadranu, 37. azijska država, 38. velika luža.

Navpično: 1. del naše dežele, 2. trdnjava v Arabiji, 3. začimba, 4. španski spolnik, 5. planet, 6. huški kralj, 7. debeli, 8. morje ob južni Evropi, 10. veznik, 12. naslov Sienkiewiczvega romana, 14. zal, 15. snežni vihar, 18. posoda za vodo, 21. manj kot sveti, 23. gomila, 26. ime francoske junakinje, 29. glej 37. vodoravno, 31. žre volno, 33. italijanski veznik, 34. prebivalec dela Afrike, 36. predlog.

Rešitev križanke št. 20

Vodoravno: 1. Bog, 4. pes, 6. Una, 9. brv, 11. sto, 13. od, 15. krama, 16. ma, 17. kea, 19. oja, 20. Bug, 21. ostr, 22. polo, 23. del, 24. tla, 25. lan, 26. Etan, 27. Ante, 28. las, 29. trs, 31. akt, 32. Er, 33. krilo, 35. Ak, 36. dan, 37. ako, 39. Don, 40. pav, 41. ajd.

Navpično: 2. Ob, 3. Grk, 5. onajstorica, 6. uia, 7. nio, 8. rokodelce, 10. vro, 11. sme, 12. zagonetka, 14. desetar, 16. mulatka, 18. silos, 20. bolna, 29. trn, 30. sla, 38. kan, 34. Oka, 36. do, 38. oj.

Lepi zaslužki bolgarskih vrtnarjev v Nemčiji

Casopis »Süddeut-Echo« piše, da so bolgarski vrtnarji lani poslali domov iz Nemčije nad 15 milijonov mark svojih prihrankov. V nemških krajih tvorijo priseljeni bolgarski vrtnarji patriarhalne skupine. Vodja ali gazda skupine ima vso oblast. Člani pa niso navadni uslužbenci, temveč delničarji pri dohodkih vrtnarskega podjetja. Mesečno dobivajo predujme na obračun in razdelitev dohodka, ki se napravi ob koncu sezone, ki traja od pomladi do pozne jeseni ter je polna vnetega in trdega vzajemnega dela. Bolgarska vrtnarska srenja ima vzajemno urejene vse nabave, preskrbo članov in tudi vnovičevanje pridelkov. V enem poletju si prištedi bolgarski vrtnar po 3000 do 4000 mark. S temi prihrankom se pred zimo vrne domov, zgodaj spomladi pa je kpet pri svojem gazdi, ki ostane navadno tudi čez zimo v Nemčiji.

Irsko platno

Ko so se po izbruhu vojne zmanjšale dobave lanu iz dežel celinske Evrope in tudi iz Rusije, je postal za Anglijo zelo važen irski lan in z njim vred tudi irska industrija, ki ga predeluje. Tedaj so se pokazali politični in gospodarski ukrepi angleške vlade proti Irski, ki hoče na veliko jezo Anglijo ostati izven sedanje vojne, kot dvorezni meč. Če Irska iz Anglije ne dobi kuriva, obnemore tudi tista njena industrija, od katere ima Anglija zlasti med vojno veliko korist. V začetku vojne se ni dalo dobiti dosti lanu in platna iz Irske. V severnih irskih pokrajinah so obsegali nasadi lanu l. 1939 samo 8500 ha in irska industrija platna je morala uvažati do 90 odstotkov potrebnih surovin iz Belgije in Rusije. Do leta 1941. pa so irske nasade tam razširili na 36.500 ha in irsko platno je postalo zelo važno v angleškem vojnem gospodarstvu zaradi velike uporabljivosti pri opremiti letalcev in padalcev. Anglija je slej ko prej navezana na dobavo irskega platna, zato ji je gospodarska zapora nad Irsko v veliko škodo.

Prehrana v Srbiji

Vsi srbski odjemalci so razdeljeni v 6 skupin: običajni potrošniki, delavci, nočni delavci, težaki, delavci pri najtežjih delih ter delavci pod zemljo. Obratom so naročili ustanoviti posebne delavske kuhinje. Racionirani so sedaj naslednji predmeti: moka, stročnice, sladkor, meso in mast. Za krompir in zelenjavo skrbe razdeljevalne tvrdke. Dodelitve so različne z ozirom na obrate, v nekaterih n. pr. dobe delavci mleko, v drugih zopet čevlje. Potrebne količine živil morajo dobaviti v določenih količinah okrožja v podeželju, za zbiranje pa poskrbe pooblaščen tvrdke s sodelovanjem okrožnih in poljskih poveljstev. Zato pa dobe podeželska okrožja tobak, sladkor, sol in petrolej. Obrati, ki so po zadnjih letalskih napadnih takoj začeli delati, so dobili posebne dodatke mesa in maščob. Izločeni pa so bili oni obrati, kjer so je dne 1. maja delalo manj kot 7 ur dnevno.

Mestno prebivalstvo dobiva sedaj živila na karte, za kar je bil avgusta 1943 v Belgradu ustanovljen poseben preskrbovalni urad. Dobave živil, ki so napisane na kartah, so zagotovljene. Po tem je bilo ustanovljenih še mnogo preskrbovalnih uradov v podeželskih mestih. Za pobiranje črne borze skrbe s dovoljnimi dovozi, kot n. pr. zelenjave in sladkorja iz Banata.

Grško čebelarstvo

Grško podnebje je posebno ugodno za čebelarstvo. Grški med slovi po svetu zaradi odlične kovosti. L. 1933. so v Grčiji pridobili 3.521.200 kilogramov medu v vrednosti 70 milijonov drahem in 287.500 kg voska v vrednosti 24 milijonov drahem. L. 1938. je Grčija izvozila 48.247 kg medu v vrednosti 1.659.701 drahem, naslednje leto pa 60.614 kg medu v vrednosti 2.417.419 drahem. V Grčiji bi se čebelarstvo lahko razširilo v toliki meri, da bi dalo 50.000 stotov medu in 500 stotov voska.

PRAVNI NASVETI

Vožnja s kolesi in triciklji zopet dovoljena. Prezident pokrajinske uprave je ukinil prepoved vožnje s kolesi in triciklji. Tako se od 3. junija dalje spet lahko vozimo z navadnimi vozili. Vsak vozač kolesa ali triciklja pa mora imeti prometno knjižnico, ki jo izda v Ljubljani uprava policije, za deželo pa okrajna glavarstva.

Novi gradbeni predpisi. Po novih predpisih se smejo gradnje katerihkoli stavb začeti ali nadaljevati samo tedaj, če je bila izdana gradbena dovolilnica Seta pokrajinske uprave. Kdor ima gradivo ali pomožno gradivo, gradbene stroje in gradbeno orodje, mora do petega dne vsakega meseca prijaviti krajevno pristojni pokrajinski upravi njih količino s stanjem konec predhodnega meseca. Razpolaganje z gradivom, gradbenimi stroji in vsem ostalim gradbenim orodjem je dopustno samo v obsegu gradbene dovolilnice ali pa s posebno odobritvijo Seta pokrajinske uprave.

Plačilo dedne takse. - V. J. K. Oče je v oporoki zapustil posestvo sinu, vendar je pridržal gospodarstvo in užitek posestva svoji ženi — si-novi materi. Kdo bo moral plačati dedno takso? — Oba dediča sta zavezana taksi. Mati bo plačala dedno takso od vrednosti pripadleji pravice užitka, sin pa bo plačal takso od vrednosti posestva, vendar šele tedaj, kadar preneha materina pravica do gospodarstva in užitka na njegovem posestvu. Sia bo moral takrat prijaviti prenehanje te materine pravice davčni upravi.

Dolg pokojnega moža. - J. B. Skrbil vas, če vam bodo za plačilo dolga pokojnega moža zadržali pokojnino in zavarovalnino. Vprašate, ali bi mogli to preprečiti? — Za dolgove pokojnega moža jamči njegova zapuščina. V zapuščino pa se ne šteje ženina pokojnina in se ji torej ne more zadržati za plačilo moževih dolgov. Tudi zavarovalnica, ki je prejme žena na podlagi zavarovalne pogodbe, ki jo je bil mož sklenil v njeno korist, ne spada v zapuščino.

Skrb za rejena. - E. P. V reji imate tujega otroka, ki ga starši ne morejo vzdrževati. Vprašate, ali bi lahko zahtevali vsaj delno povračilo stroškov, ki jih imate z njegovim vzdrževanjem? — Če starši ne morejo ničesar prispevati za otroka, se obrnite na za otroka pristojno občino, da vam ona pomaga. Mogoče bi tudi pri kakšnem dobrodelnem društvu kaj dobili.

Odložitev prisilne izpraznitve stanovanja. - C. B. H. Obsojeni ste bili, da morate izprazniti stanovanje. Na vaš predlog je sodišče prisilno izpraznitev za toliko časa odložilo, da vam mestna občina nakaže drugo stanovanje. Vprašate, ali bi mogli doseči, da bi ostali kar v sedanjem stanovanju, ker vam to ugaja? — Ker ste bili obsojeni na izpraznitev stanovanja, ima hišni lastnik gotovo zakonite razloge, da se vaše stanovanje njemu prepusti. Zato je dovolj ugodno za vas, da boste lahko v stanovanju, do katerega nimate več pravice, počakali toliko časa, da vam nakažejo drugo. Razveljavljene odpovedi stanovanja po pravomodalni obsodbi na izpraznitev ne boste mogli doseči.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Pokrajinska kmetijska šola na Brnu

sprejme na 3 letno učno dobo dva vrtnarska vajenca v starosti od 15 do 16 let naprej. Resni interesenti se lahko predstavijo osebno ali pismeno na zavodu.

Prvi par prodam. — M. V. Žilja, p. Brezovica pri Ljubljani, Lukovica 4.

Kupim

voz, lažji, za vožnjo s kravo. Naslov: Marijana Slana, Brezovica št. 132.